

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA OBDOBÍ 2014

Výkonný výbor (VV)

VV se sešel k řízení a organizaci činnosti AKVŠ vyplývající ze stanov sdružení a z plánu činnosti na rok 2014 celkem na sedmi zasedáních. Další pracovní komunikace probíhala prostřednictvím elektronické konference ASOCIACE. Informace z jednotlivých zasedání VV byly zveřejňovány na webových stránkách AKVŠ¹. Do zabezpečené sekce byly pro kontaktní osoby členů AKVŠ umísťovány neveřejné materiály.

V září 2014 došlo k personálním změnám ve VV. PhDr. Ondřej Fabián rezignoval ke dni 19. 9. 2014 na členství a funkci ve VV. Rezignaci zdůvodnil časovými a osobními důvody.

Vzhledem k tomu, že O. Fabián zastával funkci jednatele a byl garantem Klíčové aktivity 4 (KA 4), bylo třeba zvolit nového jednatele a zajistit plnění úkolů KA 4. Dle platných stanov jednatele volí VV. Do funkce jednatele byla zvolena B. Jankovská 6 přítomnými členy jednomyslně. Dále bylo rozhodnuto, že M. Fasura se stane hlavní garantem KA 4.

Hlavní aktivity VV

VV zaměřil svou činnost především na okruhy problémů specifikované v Plánu činnosti na rok 2014. V první polovině roku se intenzivně zabýval problematikou financování a způsobem zajištění elektronických informačních zdrojů (EIZ) pro VaVaI. Probíhala pracovní jednání o optimálním nastavení režimu financování EIZ a organizaci vyjednávání licencí po roce 2017. Debata se vedla o míře centralizace i o finančních mechanismech, které by měly být dostatečně pružné a efektivní pro získání maximálního užitku při minimu nákladů. Různé názorové proudy zde představovalo vedení Národní technické knihovny (NTK) a AKVŠ. Problematikou se také zabývala Rada VŠ a uspořádala jednání svých pracovních komisí v Brně 30. ledna 2014, jehož se účastnili jak zástupci obou názorových směrů, tak i MŠMT. Na 16. zasedání předsednictva Rady VŠ v březnu 2014 byla pod bodem programu Národní centrum pro podporu informační infrastruktury VaVaI přednesena zpráva o činnosti pracovní skupiny pro návrh licenčního centra za VŠ a dopad otevřeného přístupu (OA) k publikovaným vědeckým výsledkům. Bylo upozorněno na změnu v publikování a na přístup k EIZ (Double dipping?!)². V dubnu 2014 proběhlo jednání pracovní skupiny AKVŠ, kterého se za Radu VŠ účastnil prof. Opatrný. Výsledky jednání byly formulovány v podobě návrhu usnesení pro Sněm Rady VŠ. Sněmu předcházelo ještě setkání pracovní skupiny s ředitelem NTK (13. 5. 2014) a projevila se oboustranná snaha o konsenzus³. V přípravě výzvy v rámci OP Výzkum, vývoj a vzdělávání 2014–2020⁴ byla uvedena jako jedna z aktivit zaměřená na zvýšení kvality strategického řízení VaV na národní úrovni: „*Vytvoření či rozvoj a implementace systému pro centralizované zpřístupňování informačních zdrojů pro VaV (databáze, registry apod.), včetně vytvoření a implementace národního systému pro nákup licencí k využívání nákladných elektronických informačních zdrojů pro VaVaI*“ (str. 33). Začátkem prosince 2014 zahájilo MŠMT přípravy OP VVV – formální vyjednávání s Evropskou komisí o finální podobě tohoto operačního programu. Schválení OP VVV se předpokládá v polovině roku 2015.

Jednání k EIZ probíhalo také v pracovní skupině vytvořené v rámci 7. priority Koncepce rozvoje knihoven na léta 2011–2015⁵.

¹ <http://www.akvs.cz/>

² <http://www.radavs.cz/clanek.php?c=1589&oblast=16>

³ <http://www.radavs.cz/clanek.php?c=1611&oblast=17>

⁴ <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/op-vvv>

⁵ <http://ukr.knihovna.cz/koncepce-rozvoje-knihoven-cr-na-leta-2011-2015-/>

Od roku 2014 není v programu statistického zjišťování MŠMT statistický výkaz V 21-01 (Roční výkaz o VŠ knihovně). AKVŠ tento úkol převzala a nadále bude statistiky o VŠ knihovnách sledovat. Byla uzavřena Dohoda o provedení práce s Ing. Hrabou (MŠMT), na jejímž základě byla předána data, upravený statistický výkaz i příslušné programové vybavení. VV rozhodl, že sběr dat za rok 2014 proběhne přes upravený statistický výkaz a sledované ukazatele za rok 2014 se měnit nebudou. Dále se diskutovalo o změnách výkazu pro další období, možnostech jeho přizpůsobení parametrům BIX, příp. o zařazení nových ukazatelů, což by mělo umožnit nejenom sledování statistických ukazatelů, ale i sledování výkonnosti knihoven.

VV se dále zabýval problematikou veřejných zakázek v oblasti knihovního fondu. Vycházel z premisi, že doplňování fondu knihoven má svá specifika a podmínky Zákona o veřejných zakázkách mu nevyhovují. Prostřednictvím nově zřízené e-konference Zakázky se vyjádřilo 13 členských knihoven k praxi v oblasti akvizice tištěných knih. Byla navázána spolupráce s právničkou, která v rámci dohody o provedení práce připravila zhodnocení platné právní úpravy problematiky zadávání veřejných zakázek v oblasti akvizice knižního fondu a porovnávala obdobnou slovenskou právní úpravu. Problematikou se budeme v roce 2015 dále zabývat, výsledkem by měl být návrh věcného i legislativního řešení současného nevyhovujícího stavu.

Zástupci VV se účastnili jednání ohledně novely Autorského zákona (AZ). Jednání navazovalo na aktivity v roce 2013, kdy se VV intenzivně zabýval a projednával připravovanou novelu AZ. I v roce 2014 jsme vycházeli ze Stanoviska AKVŠ k veřejné diskusi k novele AZ vyhlášené Ministerstvem kultury ČR. Tedy, že změny AZ by měly respektovat obecně platné principy zaručující na jedné straně práva k výsledkům duševní činnosti, ale současně i práva přístupu k informacím. Dne 12. 11. 2014 se sešli zástupci knihkupců, vydavatelů, knihoven a kolektivních správců, aby posoudili návrh Ministerstva kultury ČR k vládní novele autorského zákona č. 121/2000 Sb., který je vyjádřen v materiálu *Konzultace v rámci přípravy novely AZ. Rozšířená kolektivní správa pro digitalizaci a zpřístupňování obsahu knihovnamí, muzei apod., některé další související návrhy změn právní úpravy* z 5. 11. 2014. Účastníci konstatovali, že nadále trvá shoda na společném postupu při přípravě, prosazování a uplatňování novely AZ.

V polovině roku jsme uspořádali pracovní setkání na téma *Knihovny, jako nositelky nových forem vzdělávání – vzdělávání prostřednictvím MOOC (massive open online course): hromadných otevřených online kurzů*. AKVŠ nabídla platformu pro diskusi a předávání zkušeností v oblasti podpory celouniverzitních nástrojů pro e-learning. Byly vypracovány materiály k tomuto tématu a jsou vloženy v e-kurzu⁶.

VV podporuje iniciativu NIP – Noví informační profesionálové a dává prostor mladým, pracovitým profesionálům. Jsou podporovány hlavní aktivity v oblasti sdílení informací, nových trendů a jejich komunikace uvnitř i vně knihovnické komunity, mezinárodní spolupráce a spolupráce s odbornými školami.

V souladu se **Statutem Fondu podpory zahraničních cest AKVŠ (FPZC)** zorganizoval VV výběrové řízení na podporu realizace zahraničních cest knihovníků v roce 2014. Do výběrového řízení byly podány celkem 4 přihlášky – 1 v kategorii A: Stáž v zahraniční instituci, 3 v kategorii B: Účast na konferenci. Všechny projekty splnily formální náležitosti a postoupily do hodnocení. Projekty hodnotila pětičlenná komise schválená výroční konferencí dne 27. 2. 2014 ve složení: PhDr. Ivo Brožek (UJEP), Mgr. Marie Cihlová (JU), Mgr. Helena Sedláčková (UPOL), Mgr. Sylva Řehořová (ZČU) a PhDr. Hana Landová, Ph.D. (ČZU). Částka schválená pro rok 2014 činila 120 000,- Kč. Na základě bodového hodnocení se komise rozhodla podpořit všechny podané projekty, u dvou byla zkrácena finanční podpora. Vzhledem k tomu, že po prvním kole výběrového řízení nebyly všechny prostředky vyčerpány, bylo vyhlášeno i kolo druhé (hodnotící komise zůstala stejná). Do 2. kola výběrového řízení byly podány celkem 4 přihlášky – 2 v kategorii A: Stáž v zahraniční instituci, 2 v kategorii B: Účast na konferenci. Všechny projekty splnily formální náležitosti a postoupily do hodnocení. Na základě rozhodnutí komise byly podpořeny všechny projekty, dva s finančním krácením. Díky podpoře FPZC měla AKVŠ své reprezentanty s aktivními příspěvky na konferencích Open Repositories 2014, 35th Annual IATUL Conference, ECIL 2014 a IFLA Camp Library Creative Laboratory (Lyon). Úspěšní uchazeči o finanční podporu stáže měli možnost navštívit následující instituce: Latvias nacionālā Bibliotēka a

⁶ <https://dlev.cuni.cz/login/index.php>

Latvijas Universitātes Bibliotēka, Tampere University Library a Leeds University Library. Finanční podporu AKVŠ také čerpal kolega Ivan Masár (UTB), který se zúčastnil jako odborník z České republiky pracovních workshopů a osobních jednání v rámci konference Open Repositories 2014. Předsedkyně Komise IVIG se zúčastnila mezinárodní konference ECIL 2014. Místopředsedkyně VV působila jako členka programové komise mezinárodní konference ECIL. Zástupci AKVŠ byli osloveni s nabídkou na zorganizování konference ECIL 2016 v Praze. VV se rozhodl tuto prestižní nabídku přijmout a přípravné práce již byly zahájeny.

Zprávy z cest byly zveřejněny na webových stránkách AKVŠ a zahraniční zkušenosti byly prezentovány na konferenci Bibliotheca academica 2014 v Ústí nad Labem.

Další zahraniční aktivity se odvíjely od členství AKVŠ v mezinárodních sdruženích. V roce 2014 byla klíčovou akcí 43. výroční konference LIBER, jejímž mottem bylo *Research Libraries in the 2020 Information Landscape* a která se konala ve dnech 1. – 4. 7. 2014 v hlavním městě Lotyšska Rize⁷. Konference přinesla řadu inspirativních podnětů pro činnost AKVŠ i pro jednotlivé vysokoškolské knihovny. Důležitá byla osobní setkání s kolegy z projektu OpenAIRE a s předem domluvenými zahraničními účastníky konference AKVŠ Bibliotheca academica 2014. V roce 2015 se chce AKVŠ připojit k LIBER projektu 7. RP FOSTER (Facilitate Open Science Training for European Research)⁸. V roce 2014 se VV rozhodl ukončit členství Asociace v organizaci EBLIDA. Jednalo se o krok uskutečněný po důkladném zvážení potenciálu tohoto členství ve srovnání s jinými příležitostmi.

Zástupci AKVŠ byli také osloveni organizací SPARC Europe⁹ s nabídkou členství, která byla následně důkladně projednána. Návrh na zapojení AKVŠ do této organizace bude předložen výroční konferenci ke schválení.

Odborné akce

V průběhu roku uspořádal VV několik odborných akcí. 20. 2. 2014 se konal na VUT v Brně pracovní seminář *Benchmarking jako metoda EBL aneb jak uspět v BIX*. Program semináře byl zaměřen na popis benchmarkingu jako metody EBL (evidence-based librarianship), na představení oblastí měření a jednotlivých ukazatelů, na odlišnost sběru dat v benchmarkingu od statistických dat pro ČSÚ a MŠMT. Ve dnech 29. a 30. 4. byl uspořádán již tradiční seminář *Otevřené repozitáře 2014* zaměřený na téma *Vývoj politiky otevřeného přístupu v ČR*.

V září 2014 se uskutečnil seminář *IVIG 2014* tentokrát věnovaný vzdělávání doktorandů a začínajících vědeckých pracovníků. Ve spolupráci se Vědeckou knihovnou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem byla ve dnech 14. a 15. 10. 2014 uspořádána konference Bibliotheca academica 2014¹⁰. Hlavní téma konference *Společně – otevřeně – efektivně* se odrazilo v prezentaci klíčových aktivit AKVŠ. Pozvání přijala Iryna Kuchma (EIFL), která přednesla příspěvek *Librarians Competencies in Support of E-Research and Scholarly Communication*. Dalším zahraničním hostem byla Heli Kokkinen (Turku University Library), která vystoupila s příspěvkem *Defined by Change – from Facing Changes to Leading Changes, Journey of Turku University Library*.

Koncem roku byl uspořádán pracovní seminář *Statistiky, jak je známe, statistiky jak je neznáme*. První část semináře byla věnována stávajícímu způsobu sběru statistických dat (V 21-01), resp. její modifikaci pro rok 2014, prezentovány byly závěry z dotazníku mapujícího dosavadní využívání těchto dat. V další části byli účastníci seznámeni se záměrem vytvořit novou platformu pro porovnávání výkonu českých vysokoškolských knihoven.

Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG)

Předsedkyně: Ing. Lenka Bělohoubková

⁷ <http://liber2014.lnb.lv/>

⁸ <http://liber2014.lnb.lv/>

⁹ <http://sparceurope.org/>

¹⁰ <http://www.akvs.cz/aktivita/ba-2014/index.html>

Komise v roce 2014 uspořádala pro odbornou veřejnost 2 pracovní semináře a 1 celodenní odborný seminář, spolupracovala s českými i zahraničními partnerskými organizacemi (SDRUK, SKIP, ÚISK FF UK, KISK FF MU - CEINVE, CILIP), členové komise propagovali její činnost na českých i zahraničních konferencích – postery (LILAC 2014, INFORUM 2014), workshopy (Hana Landová v Koutech na 3denní akci CEINVE, která byla zaměřena na práci s doktorandy) a příspěvky na ECIL 2014 (20. – 23. 10. 2014, Dubrovnik). Organizovali celorepublikový průzkum aktivit VŠ knihoven v oblasti informačního vzdělávání a publikovali v odborných časopisech. Během roku se obměnila a o další aktivní členy rozrostla členská základna komise.

Únorový pracovní seminář *Jak připravit úspěšný příspěvek na zahraniční konferenci* (5. 2. 2014, VŠE Praha) byl z kapacitních důvodů určen pouze pro členy Komise IVIG a byl zaměřený na výměnu zkušeností mezi těmi členy komise, kteří už na zahraničních konferencích úspěšně prezentovali a jejich kolegy, kteří se v nejbližší době na takovou výzvu chystali. Byly na něm diskutovány a na konkrétních příkladech předvedeny i nové formy příspěvků, které se na zahraničních konferencích vyskytují, tzv. Pecha Kucha.

Druhý pracovní seminář byl na téma *Mobilní zařízení a aplikace: možnosti využití v informačním vzdělávání* (5. 3. 2014, MU Brno). Cílem semináře bylo představit účastníkům vybrané tablety, se kterými se mohou nejčastěji setkat v běžném i pracovním životě. Každý účastník měl možnost si vyzkoušet práci s různými operačními systémy, a to především v kontextu zvolených aplikací. Součástí bylo i krátké představení základních technických parametrů, které je třeba brát v potaz v případě pořízení, a diskuze věnovaná sdílení poznatků z uživatelského testování. Důraz byl kladen především na aktivní práci účastníků se zvolenými zařízeními.

V dubnu proběhl celorepublikový průzkum aktivit VŠ knihoven v oblasti informačního vzdělávání. Jedná se o průzkum, který IVIG provádí pravidelně (v posledních 10 letech každé dva roky) již od roku 2002. Dlouhodobé sbírání dat přináší zajímavé výsledky, které zachycují změny a trendy v této oblasti práce VŠ knihovníků a umožňuje i srovnání se situací v zahraničí. Výsledky průzkumu byly prezentovány v říjnu na konferenci Bibliotheca academica 2014.

Odborný seminář IVIG proběhl 25. 9. 2014 v Jinonicích pod názvem *Vzdělávání doktorandů a začínajících vědeckých pracovníků*. Jednalo se již o 12. ročník. Hlavní přednášející byla Jane Secker (Centre for Learning Technology, London School of Economics and Political Science, Velká Británie) s příspěvkem: *Developing Information Literate Researchers at LSE: the Jewels in Our Crown*. Následovala série krátkých přednášek složená z teoretických příspěvků i příkladů dobré praxe, která byla účastníky semináře opět kladně přijata¹¹.

Velkým úspěchem komise na mezinárodním poli byla aktivní účast na druhém ročníku ECIL 2014, kde zazněl příspěvek dokumentující aktivity členů komise IVIG *Information Literacy as a Right and a Duty* přednesený Hanou Landovou, která byla následující den i předsedkyní jedné z konferenčních sekcí. V prosinci 2014 pak vyšel ve sborníku *Communications in Computer and Information Science* (Springer) článek se stejným názvem.

Iniciativa AKVŠ ČR pro podporu otevřeného přístupu v roce 2014

Mgr. Pavla Rygelová

Iniciativa AKVŠ ČR pro podporu otevřeného přístupu (Iniciativa OA) uskutečnila dvě pravidelné akce – seminář *Otevřené repozitáře* (29. – 30. 4. 2014) a přípravnou schůzku k organizaci propagační akce *Týden otevřeného přístupu* (26. 9. 2014).

Tématem semináře *Otevřené repozitáře*¹² byly politiky otevřeného přístupu na institucionální, národní a mezinárodní úrovni. Na semináři vystoupila Kamila Hebelková z TC AV ČR s příspěvkem *Otevřený přístup v Horizontu 2020*¹³. Příspěvek ilustroval důležitost zapojení vysokoškolských knihoven do problematiky otevřeného přístupu a potřebnost budování informační podpory na lokální úrovni, neboť zajištění otevřeného přístupu k publikovaným výsledkům financovaným Evropskou komisí je příjemcům podpory uloženo jako povinnost.

¹¹ <http://www.ikaros.cz/zprava-ze-seminare-ivig-2014>

¹² <http://www.akvs.cz/aktivity/2014-seminar-otevrene-repozitare.html>

¹³ <http://www.h2020.cz/cs>

Přípravná schůzka k organizaci *Týdne otevřeného přístupu* (Open Access Week) sloužila k výměně nápadů a zkušeností z předchozích ročníků akce, informování o aktuálním dění v oblasti OA na jednotlivých univerzitách a ke koordinaci společných úkolů (obsahové doplnění webových stránek Open Access v ČR¹⁴, přispívání na facebookovou stránku Open Access - CZ¹⁵ aj.).

Zástupci Iniciativy OA se zúčastnili konference Open Repositories 2014 (OR 2014)¹⁶. Lucie Vyčítalová (UPa) a Helena Kovářiková (ČVUT) referovaly o své účasti financované FPZC na konferenci Bibliotheca academica 2014¹⁷. Ivan Masár (UTB), rovněž díky finanční podpoře AKVŠ, se OR 2014 zúčastnil aktivně s příspěvkem *Bibliographic Import from Scopus and WoS*¹⁸ v sekci IG2B: Interest Group Session 2B (DSpace). Miroslav Bartošek (MU) a Daniela Tkačiková (VŠB-TUO) byli zapojeni do činnosti pracovní skupiny otevřeného přístupu při RVVI, vedené prof. Rudolfem Haňkou. Výsledkem činnosti pracovní skupiny bylo doporučení RVVI *Otevřený přístup (Open Access) k publikovaným výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů v ČR*¹⁹, jež je v souladu s doporučeními Evropské komise ze dne 17. 7. 2012²⁰. Iniciativa OA prezentovala problematiku otevřeného přístupu na konferenci Bibliotheca academica 2014 prostřednictvím příspěvku Daniely Tkačikové²¹ a zvaným příspěvkem zahraničního hosta, Iryny Kuchmy z EIFL²².

Iniciativa AKVŠ ČR pro podporu mladých profesionálů

Mgr. Anna Vyčítalová

NIP – Noví informační profesionálové: v současné době má skupina 15 aktivních členů. Hlavní aktivity skupiny jsou zastoupeny prostřednictvím tří pracovních skupin:

- Komunitní skupina – sdílení informací, nových trendů a jejich komunikace uvnitř i vně knihovnické komunity, pořádání vzdělávacích akcí pro NIP i pro širokou knihovnickou veřejnost (1. schůzka proběhla 10. 12. 2014)
- Mezinárodní spolupráce – sdílení informací o možnostech spolupráce v zahraničí, sdílení vlastních zkušeností, navazování vztahů se zahraničními profesními organizacemi a skupinami NIP (1. schůzka proběhne v lednu 2015)
- Skupina pro spolupráci s oborovými školami – dialog o možnostech spolupráce NIP s oborovými školami, zpětné vazbě a možnostech dalšího vzdělávání (1. schůzka proběhne v lednu 2015)

NIP nabízí pomoc při organizaci programu konference Bibliotheca academica 2015. Se zástupci IVIG bude NIP spolupracovat na přípravě nových webových stránek AKVŠ.

¹⁴ <http://www.openaccess.cz/cs/openaccess/>

¹⁵ <https://www.facebook.com/openaccess.cz>

¹⁶ <http://or2014.helsinki.fi/>

¹⁷ <http://www.akvs.cz/aktivita/ba-2014/program.html>

¹⁸ <https://prezi.com/ofambxyv4bwu/bibliographic-import-from-scopus-and-wos/>

¹⁹ <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=708836&ad=1&attid=711500>

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012H0417>

²¹ <http://www.akvs.cz/aktivita/ba-2014/ba2014-tkacikova.pptx>

²² <http://www.akvs.cz/aktivita/ba-2014/ba2014-kuchma.pptx>